

102/3
KISWAHILI
FASIHI
KARATASI YA TATU
JULAI / AGOSTI 2014
MUDA: 2 ½

MTIHANI WA MWIGO WA WILAYA YA NANDI KASKAZINI 2014

CHETI CHA KUHITIMU MASOMO YA KIDATO CHA NNE

KISWAHILI
FASIHI
KARATASI YA TATU
MUDA: 2½

MAAGIZO

1. Jibu maswali **manne** pekee.
2. Swali la **kwanza** ni la **lazima**.
3. Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki yaani: Riwaya, Tamthilia, Fasihi simulizi na Hadithi Fupi
4. Usijibu maswali **mawili** kutoka **sehemu moja**.
5. Karatasi hii ina kurasa nne. Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

1. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

- 1) Kenya ewe Kenya
U nchi tukufu
Umepambwa kwa marafu
Lakini u kipofu!
Kwa nini?
- 2) Mkoloni alikuwanyasa
Kwa madhila ukapitika
Mzalendo niliteseka
Mwisho ukafika!
- 3) Sitini na tatu
Uhuru wetu
Tulipata
Tukafurahiya
Tulidhani ameenda mkoloni!
- 4) Miaka hamsini baadaye
Hatujapata uhuru, hatimaye
Tungali minyororoni
Mwa weusi wakoloni!
- 5) Tutalia hadi lini?
Majanga kwetu kawaida
Si mafuriko si kiangazi
Twafa ja nzi
Hasa kaskazini ya nchi!
- 6) Ufisadi umezidini
Ofisini na mitaani
Trafiki nao barabarani
Sadaka huchukueni!
- 7) Nyumba ya Mungu si salama
Kasisi mewa fisi
Watoto huwanajisi
Ukware umeshika kasi
Maombi hulipiwa fisi!
- 8) Kenya si salama
Raiya tunahama
Makaidi wana hujuma
Watu wauwawa
Kumbuka westgate!
- 9) Maskini wanaumiya
Chakula mepoteya
Gharama mezidiya
Tajiri hufurahiya
Mishahara minono hupokeya
Magari makubwa hutumiya!

- 10) Tungoje miaka mia moja?
Ndipo tuwe
Wenye umoja?
Lini tutajivunia
Kuwa wakenya?
Tumevumilia
Kuwa wakenya!

MASWALI

- (a) Lipe shairi hili anwani mwafaka. (alama 1)
(b) Utunzi huu ni wa kishairi. Toa sifa za kishairi zinazojitokeza. (alama 2)
(c) Ni tamathali zipi za usemi zilizotumiwa katika shairi hili? (alama 4)
(d) Taja nafsineni katika shairi hili. (alama 1)
(e) Andika ubeti wa sita katika lugha nathari. (alama 4)
(f) Eleza ujumbe unaojitokeza katika ubeti wa saba. (alama 3)
(g) Eleza umbo la shairi hili. (alama 3)
(h) Eleza maana ya mafungu yafuatayo yalivyotumika katika shairi. (alama 2)
(i) Makaidi wana hujuma.
(ii) Kwa madhila ukapitika.

SEHEMU YA B: RIWAYA – KIDAGAA KIMEMWOZEA – KEN WALIBORA

Jibu swali la 2 au 3

2. “Huyu mwendawazimu anakuja nini kwenye sherehe hizi?”

- (a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
(b) Anayerejelewa kuwa mwendawazimu katika dondoo hili ni mwendawazimu asiye na wazimu. Thibitisha kauli hii ukizingatia Riwaya ya Kidagaa Kimemwozea. (alama 10)
(c) Eleza sifa za mzungumzaji katika dondoo hili. (alama 6)

3. Kidagaa Kimemwozea ni Riwaya inayosawiri uozo katika jamii ya sasa. Jadili. (alama 20)

SEHEMU C: TAMTHILIA

MSTAHIKI MEYA (TIMOTHY M. AREGE)

Jibu swali la 4 au 5

4. Maisha ya viongozi wa Cheneo na marafiki wao yalikuwa bora zaidi ukilinganisha na watawaliwa. Fafanua. (alama 20)

5. "Wafanyakazi katika bohari ya maruta wamegoma."

- (a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
- (b) Toa sababu nne kwa nini wafanyakazi wanagoma kulingana na muktadha huu. (alama 4)
- (c) Wafanyakazi walifanya kazi kwa masaibu mengi kule Cheneo. Fafanua. (alama 12)

SEHEMU YA D: FASIHI SIMULIZI

6.

- (a) Ngomezi ni nini? (alama 2)
- (b) Bainisha sifa nne za ngomezi. (alama 4)
- (c) Eleza majukumu manne ya ngomezi katika jamii. (alama 8)
- (d) Ni vizingiti gani vinavyoweza kuathiri matumizi ya ngomezi siku hizi? (alama 4)
- (e) Vianzo vya ngano vina majukumu gani? (alama 2)

SEHEMU E: HADITHI FUPI

DAMU NYEUSI NA HADITHI NYINGINE

Jibu swali la 7 au la 8

7. "Nashangaa vile kwetu tunavyowaabudu watu hao wasiotujali."

"Kwenu wapi?"

.....

"Ahaa! You guys are our brothers",

- (a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
- (b) Eleza mbinu zozote mbili za lugha zilizotumika katika dondoo hili. (alama 2)
- (c) Jadili sifa zozote tatu za msemaji na tatu za msemewa. (alama 12)

8. Jadili maudhui ya tamaa katika, "Samaki wa Nchi za Joto na Doreen Baingana.

(alama 20)